

המים, ויבואו להשקותם מימי גשמים המכונסים בבכורות, ויש טירחה בהשקאה כזאת ויבואר לקמן בגמ'.

וכן לא ישקה במועד ממי הקילון, שהם מים הנשאבים מבור עמוק שמכונסים בו מים, טורח גדול הוא לדלות ממנו, ולכן אסור הדבר בחול המועד⁽²⁾.

המועד לא ממי הגשמים, לפי שיש טירחה יתירה בהשקאה מהם.

[ואף אם הם נמשכים באמצעות אמת המים, שאין טירחה בהשקאה שכזאת, שהיא דומה להשקאה ממי מעיינות שאין בהם טירחה יתירה, בכל זאת גזרו חכמים שלא להשקות מהם, כי יש לחוש שעל ידי ההשקאה ימעטו

ובספר מצבת משה [בהגהות שם] העיר, שעדיין אין מיושב לשיטת רש"י בביצה שם, שבכל ענין יש להחיר משום "מתוך", אף על פי שאינו לצורך יום טוב כלל, [ובפרט לפי מה שנתבאר לעיל בדעת רש"י, שהוא מן הסוכרים שמלאכת חול המועד אסורה מן התורה].

אולם נראה ליישב באופן זה, שיש לפרש ביסוד הדין של "מתוך", שהותרה המלאכה גם שלא לאוכל נפש, שאין היתר זה חל מכח מה שהותרה המלאכה לאכילה, אלא שכאשר נאמר בתורה שמלאכת אוכל נפש הותרה, אנו מפרשים שכונת התורה היא, שאותם המלאכות אינם נכללים באיסור מלאכה של יום טוב, ולכן הם מותרים להעשות בכל אופן ולכל צורך, ולפי זה נמצא, שבחול המועד לא יתכן כלל לומר דין "מתוך", שהרי לא מצאנו שהתורה הוציאה איזה מלאכה מכלל המלאכות האסורות במועד, להתירה.

והרמב"ן [ע"ז כב] כתב, שאמנם איסור המלאכה מן התורה, מכל מקום אין בזה מלקות, ומשום שעיקר הדרשה היא כרבי עקיבא, הדורש [בחגיגה שם] מ"מקראי קודש", ואינו אלא עשה. וכן כתב הנימוקי יוסף [לקמן יב]. ולכאורה לפי דבריו, נשים אינם אסורות בו מן התורה, שהרי מצוות עשה שהזמן גרמא הוא. ועיין עוד בטורי אבן שם מה שכתב לענין פרטים אלו.

2. בגמרא מבואר, שטעם דין זה הוא משום שיש טירחא יתירה בהשקאה זו, ועל כן אסרו

להוכיח מכאן, שעיקר האיסור אינו מן התורה. ומאד מדוקדק כן מלשון התוספות והרא"ש, שהזכירו בהוכחתם רק שני דינים אלו, וכנ"ל. ועיין תוספות הרא"ש פסחים [נה ב].

ובהגהות מיימוניות [יו"ט ו מ] כתב, שהתירו בדבר האבד כדי שלא ימנע משמחת יום טוב. ולפי זה ניתן להבין דעת הראשונים האוסרים במלאכה מן התורה, ולא חששו לקושיית התוספות והרא"ש הנ"ל, ומשום, שפעולה זו נחשבת כאילו נעשית לצורך הרגל. כן כתב הגר"מ גיפטר.

עוד כתב הטורי אבן, שלכאורה יש להוכיח כדעת התוספות, ממה ששינונו לענין יום טוב, שאותם מלאכות הנעשות לצורך אוכל נפש, כהוצאה והבערה, הרי הם מותרות לעשותם גם שלא לצורך אוכל נפש [עיין ביצה יב, מתוך שהותרה הוצאה לצורך וכי'], ואם כן הוא הדין לענין חול המועד, יהיו כל המלאכות מותרות מן התורה, מתוך שהותרו לעשותם לצורך המועד.

וכתב הטורי אבן לדחות ראייה זו על פי דברי התוס' בביצה שם, שדוקא כשעושה לצורך יום טוב, בזה אנו מתירים משום "מתוך", אף על פי שאינו לצורך אכילה, אבל כשעושה שלא לצורך היום כלל, הרי זה אסור מן התורה, ומעתה הוא הדין לחול המועד, שכאשר עושה שלא לצורך המועד כלל, יתכן שאסור מן התורה. [ולפי דבריו נמצא, שעל כל פנים כשעושה מלאכה לצורך המועד, הרי היא מותרת מן התורה, וכפשרת הרמב"ן].